

Elisa van Spronsen

ACHTER DE JAGERS AAN!

LEES OVER SOL EN MOEN
10.000 JAAR GELEDEN

zwijsen

ACHTER DE JAGERS AAN!

Elisa van Spronsen

Met tekeningen van H el ene Jorna

zwijsen

Zwijsen, dé leesspecialist sinds 1846. Ruim 80% van de kinderen leert op school lezen met Zwijisen. Lezen is de basis voor leren: van rekenen tot schrijven, van geschiedenis tot aardrijkskunde. Zwijisen, voor een leven lang leesplezier!

1e druk 2020

ISBN 978.90.487.3839.7

NUR **282/283**

© Uitgeverij Zwijisen B.V., Tilburg, 2020

Tekst: Elisa van Spronsen

Illustraties: H el ene Jorna

Vormgeving: Natascha Frensch

Historisch advies: Hans Vermeer

Voor België:

Uitgeverij Zwijisen.be, Antwerpen

D/2020/1919/070

Behoudens de uitzonderingen in de Auteurswet mag niets uit deze uitgave worden openbaar gemaakt of vervoelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor licenties voor knipselkranten en -diensten of voor het overnemen voor onderwijsdoeleinden kunt u contact opnemen met de Stichting PRO: www.stichting-pro.nl. Voor meer informatie over auteursrecht in het onderwijs gaat u naar www.onderwijsauteursrecht.nl.

INHOUD

Duik in de tijd ...	4
Hoe leeft een kind in deze tijd?	6
Wakker worden, Sol!	9
De groet van de jagers	15
De voorspelling	21
Door het Waaiwoud	28
Wolven!	34
Help, een beer!	40
De fakkel en het vuur	47
Gered!	53
Het verhaal van Moen	58
Het Lentevuur	67
Over de makers van dit boek	73
Tips voor je boekbespreking	74

DUIK IN DE TIJD ...

In de tijd van de jagers en verzamelaars, 10.000 jaar geleden, zag het leven er heel anders uit. Mensen woonden

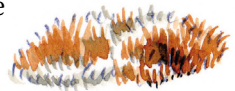
niet in steden of dorpen, maar trokken van plek naar plek. Dat deden ze in kleine groepen. Ze leefden van de jacht: ze aten bijvoorbeeld hert of everzwijn. Verder verzamelden ze al het eetbaars dat ze in het bos konden vinden, zoals paddenstoelen, planten, bessen en noten. Iedere dag waren de mensen wel een paar uur bezig met voedsel zoeken.

De jagers doodden de dieren met zelfgemaakte pijl-en-bogen of met speren. De punt van zo'n speer was gemaakt van vuursteen.

Van een dood dier gebruikten ze alles. Het vlees aten ze natuurlijk op. Van de vacht maakten ze warme kleren, kleden en dekens. Ook bewerkten ze huiden tot leer, handig voor een stevige tent! Van de botten maakten ze naalden en ander gereedschap.

De kinderen gingen niet naar school. Leefde je in de middensteentijd? Dan hielp je je ouders, tantes en ooms met allerlei klusjes rond het kamp. Zo leerde je hoe je moest overleven in het bos. Klinkt goed, toch?

Voor jagers en verzamelaars was vuur heel belangrijk. Om eten te koken, warm te blijven en wilde dieren op afstand te houden. Ook kon je met vuur een houten stam uithollen en zo een kano maken. Vuur maakten ze met tondel, een brandbaar goedje. Dat legden ze tussen droge stukjes hout. Ze pakten een vuursteen ... en vonken maken maar!

Schrijven konden mensen nog niet in de steentijd. Maar verhalen kenden ze natuurlijk wel! 's Avonds als de zon onder was, kwam iedereen samen bij het vuur. Je kunt je wel voorstellen dat daar de spannendste verhalen werden verteld. Zo'n spannend verhaal lees je ook in dit boek!

HOE LEEFT EEN KIND IN DEZE TIJD?

Leefde je in de tijd van de jagers en verzamelaars? Een jaartje of 10.000 vóór onze tijd? Dan zag je leven er zo uit.

Je woonde in een kamp in de buurt van:

- stromend water,
- wilde dieren,
- planten, bomen en vruchten.

Na een tijdje trok je verder.

Je sliep in:

- een tent van dierenhuiden,
- een hut van wilgentakken, of
- een grot.

Alle drie hartstikke waterdicht.

Dit at je:

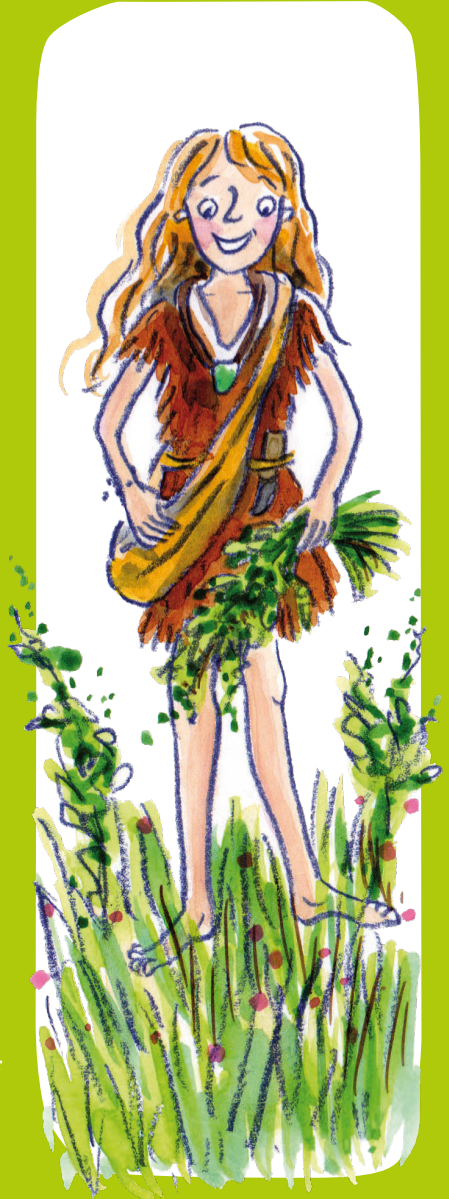
- planten (zoals brandnetels, paardenbloemen en varens),
- vruchten (zoals bessen, bosaardbeien en bramen),
- dieren (zoals herten, hazen of everzwijnen),
- verse vis!

Dit droeg je:

- een tuniek van dierenhuiden,
- schoenen van leer (of blote voeten),
- sieraden van stenen of botjes,
- een muts van bont.

Was je 40 jaar? Dan was je al stokoud!

Werd je ziek? Dan ging je niet naar de dokter. Een wijze man of vrouw zocht planten die je beter maakten.

WAKKER WORDEN, SOL!

‘Sol, wakker worden! Het is allang licht!’

Sol doet alsof ze het niet hoort. Ze trekt haar vachtje een stukje verder omhoog en draait zich nog een keer om. ‘Laat me slapen,’ murmelt ze.

Sol wil nog helemaal niet wakker worden. Ze heeft net zo’n fijne droom! Ze droomt dat het midden in de zomer is. En dat ze samen met tante Lea aan de oever van de rivier aan het vissen is. De zon verwarmt haar blote armen en benen. Trots houdt ze de forel omhoog die aan haar speer spartelt.

‘Je moet echt water halen!’ hoort Sol een stem steeds luider roepen. En dan knijpt er zomaar iemand in haar teen.

‘Wie deed dat?’ Met een ruk vliegt Sol overeind. Ze wrijft de slaap uit haar ogen.

Bij de opening van de tent zit een lachende Moen. Zijn blonde piekharen steken alle kanten op. ‘Kom op, slaapkop,’ plaagt hij. ‘De zon is allang op. Iedereen heeft honger en dorst.’

Sol gaapt nog een keer. Dan geeft ze Moen een duw. Snel schiet ze in haar tuniek. ‘Wat zit dat ding toch krap,’ moppert ze. ‘Ik groei ook veel te hard!’

Uit haar buideltas haalt ze het leren bandje met de

groene edelsteen. Voorzichtig knoopt ze het sieraad om haar hals. Ze is er altijd erg zuinig op, omdat ze het van tante Lea heeft gekregen.

Nog steeds een beetje bozig kruipt Sol de tent uit, die ze deelt met haar zus, broertjes en tantes. Ze hebben hem zelf gemaakt. Ook Sol heeft er heel hard aan gewerkt. Steekje voor steekje naaiden ze alle huiden aan elkaar vast. Gelukkig heeft tante Lea haar goed geholpen. Want het was een enorm karwei!

Maar dat voelt allemaal als een eeuwigheid geleden.

Die lieve tante Lea is deze winter gestorven en ligt sindsdien begraven bij de Grijze Stenen. Sol ziet haar alleen nog maar af en toe in een droom.

‘Brr, wat is het koud.’ Sol springt een paar keer op en neer om het warm te krijgen. Het is een van de laatste winterse dagen, en gelukkig schijnt er al een waterig zonnetje. Vlug maakt ze een buiging naar de zon. Het bos ruikt fris, naar dauw, mos en zoete lentebloemen. Nog een paar dagen en dan is het alweer tijd om het

Lentefeest te vieren. Het is het feest van de vruchtbaarheid. Iedereen is blij dat de bomen, bloemen en planten weer gaan groeien en bloeien. En dat de dieren weer kleintjes krijgen.

Sol heeft heel veel zin in het

Lentefeest! Er is dan altijd muziek,

zang en dans, een groot vuur en heerlijk eten. Alle kinderen mogen zo laat opblijven als ze maar willen. Nu ze aan dat fijne feest denkt, verdwijnt haar slechte humeur als sneeuw voor de zon.

Ze stopt met springen en kijkt rustig om zich heen. Alle leden van de jagersgroep maken zich op voor de dag. En ook de voorbereidingen voor het Lentefeest zijn in het hele tentenkamp al in volle gang. Bij de wilgenhut zoeken de kleintjes takken en twijgies, die ze straks op het vreugdevuur zullen gooien. De Grietze Vader spant een dierenhuid over een uitgehold stuk hout. Dat wordt natuurlijk een trommel. Vlier, Sols oudere zus, blaast op een fluit die ze gemaakt heeft van vogelbotjes. Dat klinkt al best vrolijk!

Achter de grote tent, waar de voorraad opgeslagen ligt, bereiden de jagers zich voor op de jacht. De mannen kijken hun speren na, spannen hun bogen en voelen of hun pijlen goed los in de kokers zitten. Intussen scheppen ze op over de mammoet die ze van plan zijn te doden. Af en toe klinkt er een luide kreet van een jonge jager, maar daar schrikt niemand van. Dat zijn ze wel gewend.

Sol grinnikt hardop. Alsof er nog mammoeten bestaan! Die beesten zijn al sinds de Grote Kou verdwenen, dat heeft tante Lea haar zelf verteld. En tante Lea, die wist dus echt alles.

‘Goedemorgen,’ roept Sol opgewekt. De meeste mannen, vrouwen en kinderen kijken even op van hun werk en wensen haar hetzelfde. Vlug grist Sol de waterzak van de vuurplaats.

Ineens duikt Moen uit het niets weer op. ‘Zal ik je even helpen?’ vraagt hij.

Sol trekt een wenkbrauw op. ‘Moet jij je wapens niet gaan verzamelen? Jullie gaan toch achter een mammoet aan?’

‘Allang klaar.’ Moen geeft haar een knipoog.

‘Kom dan maar mee,’ zegt Sol, terwijl ze de hand van haar beste vriend pakt. Ze weet heus wel dat ze dit klusje in haar eentje tien keer sneller klaart. En eigenlijk wil ze ook nog even een mooi steentje op tantes graf gaan leggen. Dat doet ze altijd als ze over haar heeft gedroomd. Maar ach, dat komt straks wel. Ze zal Moen een hele dag niet zien. En Moen is toevallig wél de leukste en grappigste jongen van

de hele jagersgroep. Goed, zo nu en dan is hij ook behoorlijk vervelend. Soms haalt hij grapjes uit, die écht te stom zijn. Zoals laatst. Toen had hij haar tijdens het vissen zo enorm laten schrikken dat ze zomaar in het water viel. Ze gleed uit en ging kopje-onder. Brrr, wat had ze het koud gehad! Maar ... saai is het met Moen in ieder geval nooit. En misschien nog wel belangrijker: hij schept tenminste niet zo op!

Als ze klaar zijn en samen de zware, met water gevulde waterzak naar het kamp terug sjouwen, blijft Sol plotseling even stilstaan. Vol verlangen staart ze in de verte, daar waar het bospad steeds smaller wordt. 'Ik zou zo graag ook een keer mee willen,' zegt ze met een zucht.

Moen kijkt haar vragend aan. 'Mee op jacht?' vraagt hij. Sol knikt beslist.

‘Maar je bent een meisje. En je hebt nog nooit een jachtproef gedaan,’ zegt Moen.

Sol snuift en haalt haar schouders op. ‘Ik kan haarscherp zien en ruiken. Dat zijn toch belangrijke eigenschappen voor een jager? Zie je die wilgenkatjes daar?’ Ze wijst naar een plek een eind verderop aan de overkant van de rivier. De pluizige bolletjes zijn zo klein als stipjes, maar toch kan Sol ze duidelijk zien. Moen schudt zijn hoofd. ‘Welke wilgenkatjes?’ ‘Dat bedoel ik dus,’ gaat Sol verder. ‘Ik ben snel, lenig en ...’

Moen laat Sol niet uitpraten. Hij geeft haar een por. ‘Opschepper!’ roept hij.

‘Wacht maar!’ Sol kijkt Moen uitdagend aan. Zonder er nog langer over na te denken tilt ze de waterzak met water hoog op en houdt hem schuin. Het ijsskoude water sijpelt over Moen heen.

‘Aah!’ gilt hij.

‘Teruggepakt!’ roept Sol triomfantelijk.

Een beetje beteuterd schudt Moen de druppels uit zijn warrige haar.

‘Haal jij even nieuw water?’ vraagt Sol met een grote grijns.

En zonder nog een keer om te kijken rent ze op een drafje terug naar het tentenkamp.

DE GROET VAN DE JAGERS

‘Sol, waarom duurde dat allemaal zo lang?’ De stem van de Grije Vader klinkt ernstig. Snel overhandigt Moen hem de waterzak.

Moen werpt Sol een dodelijke blik toe en ploft dan neer tussen zijn vrienden Tobos en Gabra.

Alle leden van de jagersgroep zitten rondom het vuur. De mannen bij de mannen, en de vrouwen en kinderen bij elkaar. Hongerig kijken ze naar de pan die boven het vuur hangt. Iedere maaltijd eten ze samen en altijd op deze plek, midden in het kamp.

Een tante roert met een stok in de leren kookpan, die gevuld is met water, kleine stukje vlees, blaadjes van paardenbloemen en andere kruiden. Zo maakt ze er een smakelijk papje van.

Sol merkt nu pas hoeveel trek ze eigenlijk heeft: haar maag knort ervan. Die kleintjes hebben maar geluk, denkt ze. Die drinken bij hun moeders en tantes aan de borst en hoeven nooit, maar dan ook nooit, te wachten.

‘Sol. Ik wacht nog steeds op een antwoord.’ Sol schrikt op uit haar gedachten. Tjonge, wat kan die Grije Vader toch streng kijken! Dat komt vast door zijn vele rimpels.

‘O ...’ verzint ze snel, ‘we kwamen een paar vreemde waterwezens tegen die ...’

‘Ja ja,’ onderbreekt de Grijze Vader haar. ‘Ik geloof jouw verhaaltjes niet meer. Jij mag vanmiddag met de botten aan de slag. We hebben nieuwe naalden en ander gereedschap nodig. Een mooi karwei waar je tot zonsondergang wel zoet mee zult zijn.’

Sol zucht diep en gaat naast haar zus Vlier zitten, die meteen een stukje opschuift.

‘Ik help je wel,’ fluistert Vlier. ‘En weet je wat? Als er botjes over zijn, maken we er twee armbandjes van.

Van die botjes met een gat, weet je wel?’

‘Zussenarmbandjes!’ zegt Sol en ze glimlacht naar Vlier. Dat is een leuk idee! Die immense klus lijkt ineens niet zo stom meer.

Na het ontbijt zwaaien ze met zijn allen de jagers uit. Ze spreken de jagersgroet wel zeven keer uit. Voor het Lentefeest is immers héél veel eten nodig.

Diep in het woud, daar vinden we een schat.

De schat van Moeder Aarde.

We nemen wat we nodig hebben.

Niet meer en niet minder.

We vertrekken met zijn achten.

We keren met zijn achten veilig terug.

Moeder Aarde zal ons beschermen.

Ajee. Ajee. Ajee.

Na de zevende groet keren alle jagers zich in één vloeiende beweging om. Met hun boog op hun rug lopen ze het Slingerpad af.

‘Dag, Moen,’ roept Sol. ‘Tot vanavond!’

Maar Moen kijkt niet om en zwaait niet terug. Hij is zogenaamd héél druk bezig achter de anderen aan te lopen. Zijn speer houdt hij losjes in zijn hand.

Sol zucht. Is Moen nou echt nog steeds boos op haar?

Wat een kinderachtig gedoe. En hij kreeg niet eens op zijn kop! Hij hoeft dat stomme priegelwerkje niet te doen, maar mag weer eens heerlijk op avontuur!

Sol besluit haar dag hierdoor niet verder te laten verpesten. Ze grinnikt als ze aan haar grapje terugdenkt. Spijt heeft ze er in ieder geval absoluut niet van.

Dromerig kijkt Sol de groep na. Zal ze ooit een keer met de jagers mee mogen? De weg die ze gaan, kent ze. Die heeft Moen al zo vaak met een stok in de aarde uitgetekend.

Eerst lopen ze het Slingerpad af, dan gaan ze een stuk door het Wilgenbos en steken ze de rivier over.

Dan is er het Waaiwoud, dan het Dichte Woud en uiteindelijk kom je bij de moerassen. Daar leven de herten en everzwijnen. Er zijn ook beren, maar die hebben de jagers nog nooit te pakken gekregen.

Sol is niet verder geweest dan het Waaiwoud.

Vorige zomer plukte ze daar vaak in haar eentje geneeskrachtige kruiden. Dan stapte ze in haar kano en voer ze de rivier af, dan kwam je er vanzelf. Heen en terug varen lukte gemakkelijk binnen één dag. Op de warmste dag van vorige zomer ontdekte ze in het Waaiwoud een open plek waar het barstte van de rijpe bessen en bosaardbeien. Kruiden groeiden er ook.

Wat werd ze uitbundig begroet toen ze met een volle kano vol vruchten en kruiden terug was gekomen naar het kamp. 'Waar heb je dat allemaal geplukt?' vroegen de anderen vol bewondering.

Sol had geheimzinnig geglimlacht. Ze zei niets, want het was veel te fijn om zo'n goed geheim te hebben. Ze was er die zomer nog heel vaak naartoe gevaren. Als Sol terugkomt bij de vuurplaats, ligt er al een flinke stapel botten op haar te wachten. 'Eerst de boel maar eens goed schoonmaken,' mompelt ze tegen niemand in het bijzonder.

*Duik in
de tijd van*

**Duik in het leven van Sol en Moen!
Lees hoe ze moeten overleven in de natuur.
Geen school of sportclub, maar voedsel zoeken
en jagen. En altijd ligt het gevaar op de loer!**

Het is 10.000 jaar geleden. De stoere Sol kan heel goed voedsel verzamelen: ze weet overal kruiden en bessen te vinden. Maar ze zou ook weleens op jacht willen. 'Je bent een meisje,' zegt haar beste vriend Moen. En daarom mag ze niet mee.

Het Lentefeest komt eraan en de mannen gaan op jacht. Sol krijgt een verschrikkelijke droom. Moen is in gevaar! Sol bedenkt zich geen moment: ze moet achter de jagers aan!

NUR 282/283
www.zwijsen.nl

9 789048 738397